

Člověk - sociální tvor / Sociálnost človeka

Žádný člověk nemůže žít v izolaci a sám, a to už jen proto, že „být člověkem“ není vůbec objektivovatelný „stav“, nýbrž je to vždycky jakýsi „program“ životní cesty. A tento „program“ musí každý člověk nějak aktivně uskutečňovat, a tak se vlastně člověkem v plném smyslu teprve stávat. A to ovšem právě nemůže dělat v izolaci, ale potřebuje k tomu druhé lidi. Proč je potřebuje? Především proto, že se rodí jako tvor naprosto závislý na matce nebo na eventuelních náhradách matky (příčemž taková náhrada musí narozenému dítěti umožnit navazovat mezilidské, tj. sociální a jazykové kontakty s konkrétní (co možná jednou) osobou, od níž neočekává (a nepotřebuje) jen vnější uspokojení fyzické, ale zejména přímo zásadní pomoc v tom, aby se dítě vydalo i ve svém vědomí, myšlení a chtění na lidskou cestu, na cestu člověka. Ale to všechno je pouhým začátkem „lidské cesty“. Každý člověk musí dříve nebo později vedle vztahů k rodině a k nejbližším najít také cestu k dalším lidem – nejprve svého blízkého okolí, později nezávisle na jejich „vzdálenosti“ od jeho vlastního domova, pak i kmene. A brzo muselo kdysi docházet také k jistým formám komunikace a dokonce spolužití více kmenů, které vytvořily „lid“ či „národ“ určitého druhu, který měl některé záležitosti společné. V oněch prvních dobách ještě vůbec nebylo možno to „společné“ vymezovat nějak objektivně a dokonce technicky (něco takového si možná částečně uvědomovali jen někteří, většinou „vůdci“). Možnost najít něco opravdu hlouběji spojujícího se tehdy naskýkala jen v podobě „zakotvení“ v nějaké „tradici“ (tehdy obvykle v „mýtu“, tedy v určitých pověstech a bájích, které byly vypravování již dětem a které si osvěžovali i dospělí v určitých dobách a při určitých příležitostech; ale ovšem také ve „zvyklostech“ a „obyčejích“). Právě v tom se ukázala mimořádně významná úloha jazyka (a jeho prostřednictvím více méně rozsáhlé jazykové, tj. narativní „kultury“ a vůbec „řeči“, kterou musíme od „jazyka“ pečlivě odlišovat).

(Písek, 090603-1.)